

Mijn Eigen Woordenboek

Handleiding

Annie van der Beek
John Bronkhorst
Maart 2010

Inhoud

1. Mijn Eigen Woordenboek – inleiding
2. Technische handleiding leerkrachten
3. Technische handleiding leerlingen
4. Stappen aanmelden Mijn Eigen Woordenboek
5. Euroklex
6. Didactische handreikingen

1. **Mijn Eigen Woordenboek - Inleiding**

Mijn Eigen Woordenboek is een online woordenboek dat leerlingen en leerkrachten zelf kunnen samenstellen. Het woordenboek kan gebruikt worden tijdens de taallessen, maar ook in de zaakvaklessen, en is onafhankelijk van de methode die u gebruikt. Omdat het woordenboek een online instrument is, kunnen kinderen het ook thuis gebruiken. Ouders worden op deze manier optimaal betrokken bij het leerproces van hun kinderen.

Het belang van woordenschat in het taalverwervingsproces is evident. Het stimuleren van woordenschat is geen geïsoleerd vak, maar kan in alle lessen en vakgebieden geïntegreerd worden. Mijn Eigen Woordenboek geeft de woordenschatontwikkeling een extra impuls. Werken met Mijn Eigen Woordenboek is betekenisvol voor leerlingen doordat ze de begrippen kunnen plaatsen binnen hun eigen belevingswereld. Afbeeldingen en omschrijvingen komen voort uit hun (culturele) denkkader. Gezamenlijk werken aan het woordenboek biedt veel gelegenheid tot interactie, van samen nadenken over de juiste definitie van een woord tot discussies over afbeeldingen of gerelateerde begrippen.

Mijn Eigen Woordenboek is gebaseerd op constructivistische principes. Kinderen zijn actieve leerders: ze bouwen samen met anderen hun eigen kennis op en ontwikkelen zelf strategieën. Ze breiden hun taal- en kennissysteem uit door nieuwe informatie te integreren en op te slaan in hun geheugen. Binnen Mijn Eigen Woordenboek denken en praten kinderen samen over woorden en betekenissen. Ze doen dit niet alleen met geschreven woorden, maar ook met beeld en geluid.

2. **Technische handleiding leerkrachten**

Handleiding voor leerkrachten

Als leerkracht heeft u de volgende mogelijkheden bij het gebruik van Mijn Eigen Woordenboek binnen uw school:

- beheer woordenboeken, leerlingen, groepen, leerkrachten en uw eigen profiel,
- gebruik statistieken,
- zoeken van woorden in alle woordenboeken.

Beheer van woordenboeken

Er is een onderscheid tussen algemene woordenboeken, groepswoordenboeken en een persoonlijk woordenboek. Leerkrachten hebben toegang tot alle woordenboeken binnen hun school.

- Algemene (openbare) woordenboeken zijn beschikbaar voor zowel geregistreeerde gebruikers als voor anderen.
- Groepswoordenboeken zijn bedoeld voor groepen van meerdere personen. Leerlingen kunnen aan een groepswoordenboek worden toegevoegd met toestemming om alleen te lezen, of met toestemming om te lezen en te bewerken.
- Persoonlijke woordenboeken zijn bedoeld voor individuele leerlingen. In de praktijk kunt u echter ook meerdere leerlingen toevoegen aan één persoonlijk woordenboek.

Toevoegen woordenboek

- Selecteer <woordenboeken> en klik op <Nieuw woordenboek aanmaken>.
- Vul de gegevens van het woordenboek in, en bewaar deze gegevens door op <Bewaren> te klikken. Let op: als u niet op <Bewaren> klikt, gaan de gegevens verloren.

Data in een woordenboek aanpassen

- Selecteer de tab <Woordenboeken>.
- Zoek een woordenboek met behulp van de zoekoptie, of selecteer direct een woordenboek uit de lijst met woordenboeken.
- Klik op het gewenste woordenboek. Dit woordenboek verschijnt aan de rechterzijde van de pagina.
- Wijzig de gegevens van het woordenboek desgewenst, en bewaar deze gegevens door op <Bewaren> te klikken. Let op: als u niet op <Bewaren> klikt, gaan de gegevens verloren.

Woordenboek bekijken

- Selecteer de tab <Woordenboeken>.
- Zoek een woordenboek met behulp van de zoekoptie, of selecteer direct een woordenboek uit de lijst met woordenboeken.
- Selecteer het gewenste woordenboek, en klik op <Woordenboek bekijken> op de rechterpagina. U komt nu in het betreffende woordenboek, en kunt de inhoud bekijken.

Woorden in een woordenboek bekijken

- U kunt de woorden in een woordenboek op verschillende manieren bekijken.
 - Op de startpagina ziet u een woordenwolk: dit is een grafische representatie van de woorden in het woordenboek. De grootte van de woorden correspondeert met de geselecteerde criteria onder de woordenwolk: meest of minst compleet / bekeken / aangepast.
 - Op de startpagina ziet u ook een overzicht van onlangs gewijzigde woorden. Deze woorden zijn aan te klikken.
 - Op de rechterpagina ziet u drie tabs: Zoek, ABC, Top 5. Bij Zoek kunt u woorden in het woordenboek opzoeken. ABC laat zien welke woorden er met deze beginletter in het woordenboek zijn opgenomen. Top 5 geeft een overzicht van de meest complete, meest bekeken en meest bewerkte woorden in het betreffende woordenboek.

Toevoegen en wijzigen van woorden

Zie leerlinghandleiding voor het toevoegen en wijzigen van woorden.

Beheer van leerlingen, groepen en leerkrachten:

Leerling toevoegen

- Ga naar <Schoolbeheer>, klik op de subtap <Leerling>, en vervolgens op de optie <Leerling toevoegen>.
- Aan de rechterzijde kunt u gegevens van de leerling invoeren. Bewaar de gegevens door op <Bewaren> te klikken. Let op: als u niet op <Bewaren> klikt, gaan de gegevens verloren.

Wijzigen van leerlinggegevens

- Ga naar <Schoolbeheer>, klik op de subtap <Leerling>
- Zoek de leerling met de betreffende zoekoptie, of klik rechtstreeks op de naam van een leerling in de lijst.
- Klik op de naam van de leerling van wie u de gegevens wenst te veranderen. Deze gegevens verschijnen nu op de rechterpagina. Klik op de gegevens die u wenst te veranderen, en vervolgens op <Bewaren>.

Groep toevoegen

- Ga naar <Schoolbeheer>, klik op de subtap <Groep>, en vervolgens op de optie <Groep toevoegen>.
- Aan de rechterzijde kunt u de gegevens van de groep invullen. Bewaar deze gegevens door op <Bewaren> te klikken. Let op: als u niet op <Bewaren> klikt, gaan de gegevens verloren.

Wijziging van groepsgegevens

- Ga naar <Schoolbeheer>, klik op de subtap <Groep>.
- Kies een groep uit de lijst met groepen. De gegevens van de betreffende groep verschijnen op de rechterpagina.
- De volgende gegevens kunt u bewerken:
 - De naam van de groep.
 - De leerkracht(en) die verbonden zijn aan deze groep. U kunt leerkrachten verwijderen door te klikken op <Verwijder>. U kunt leerkrachten toevoegen door een leerkracht te kiezen uit de lijst, en vervolgens te klikken op <Leerkracht toevoegen aan deze groep>.
 - Leerlingen bij een groep. Onderaan de pagina ziet u een lijst van leerlingen die bij deze groep horen. Om nieuwe leerlingen toe te voegen, klik eerst bij <Alleen zoeken binnen de huidige groep> om het vinkje weg te halen. Vervolgens zoekt u de betreffende leerling door zijn/haar naam in te vullen in het vakje zoeken, of door het vakje bij zoeken leeg te laten, waarna u de namen van alle leerlingen ziet. U voegt de betreffende leerling toe door een vinkje achter de naam te zetten bij 'In deze groep'.
- Bewaar deze gegevens door op <Bewaren> te klikken. Let op: als u niet op <Bewaren> klikt, gaan de gegevens verloren.

Leerkracht toevoegen

- Ga naar <Schoolbeheer>, klik op de subtap <Leraar>, en vervolgens op de optie <Leraar toevoegen>.
- Aan de rechterzijde kunt u gegevens van de leerkracht invoeren. Bewaar de gegevens door op <Bewaren> te klikken. Let op: als u niet op <Bewaren> klikt, gaan de gegevens verloren.

Wijzigen van leerkrachtgegevens

- Ga naar <Schoolbeheer>, klik op de subtap <Leraar>
- Zoek de leerkracht met de betreffende zoekoptie, of klik rechtstreeks op de naam van een leerkracht in de lijst.
- Klik op de naam van de leraar van wie u de gegevens wenst te veranderen. Deze gegevens verschijnen nu op de rechterpagina. Klik op de gegevens die u wenst te veranderen, en vervolgens op <Bewaren>.

Beheer van uw profiel

- Selecteer de tab <Mijn profiel>.
- Klik op <Gegevens wijzigen> onder aan de rechterzijde van de pagina.
- Wijzig uw gegevens en klik op <Bewaren>. Let op: als u niet op <Bewaren> klikt, gaan de gegevens verloren.

Statistieken

Het is mogelijk statistieken te bekijken voor verschillende onderdelen van Mijn Eigen Woordenboek. U kunt de statistieken op de volgende manieren bekijken:

- Leerkracht: <Schoolbeheer> tab → <Leraar> sub tab → Selecteer een leraar → optie <Statistieken>. Hier ziet u een overzicht van de meest actieve leerlingen die gekoppeld zijn aan de leerkracht, en een overzicht van de woordenboeken van deze leerlingen
- Woordenboeken: <Algemene woordenboeken> tab → selecteer een woordenboek → optie <Statistieken>. Hier ziet u een overzicht van de meest actieve woordenboeken (met een link naar de statistieken van de betreffende woordenboeken) en een lijst van woorden, gerangschikt naar hun score van compleetheid (hoeveel secties zijn er ingevuld bij een woord). Ook ziet u het aantal keren dat een woord is bekeken en gewijzigd.
- Woord: als u klikt op een woord in het overzicht in Statistieken, ziet u de historie van wijzigingen van het betreffende woord.

Woord zoeken

- Met behulp van de tab <Zoek woord> kunt u woorden zoeken in woordenboeken van de leerlingen in uw groep, of in de woordenboeken van de hele school.
- Binnen een woordenboek kunt u een woord zoeken met de zoekfunctie aan de rechterzijde van een pagina.

3. Technische handleiding leerlingen

Mijn Eigen Woordenboek

John Bronkhorst, Expertisecentrum Nederlands

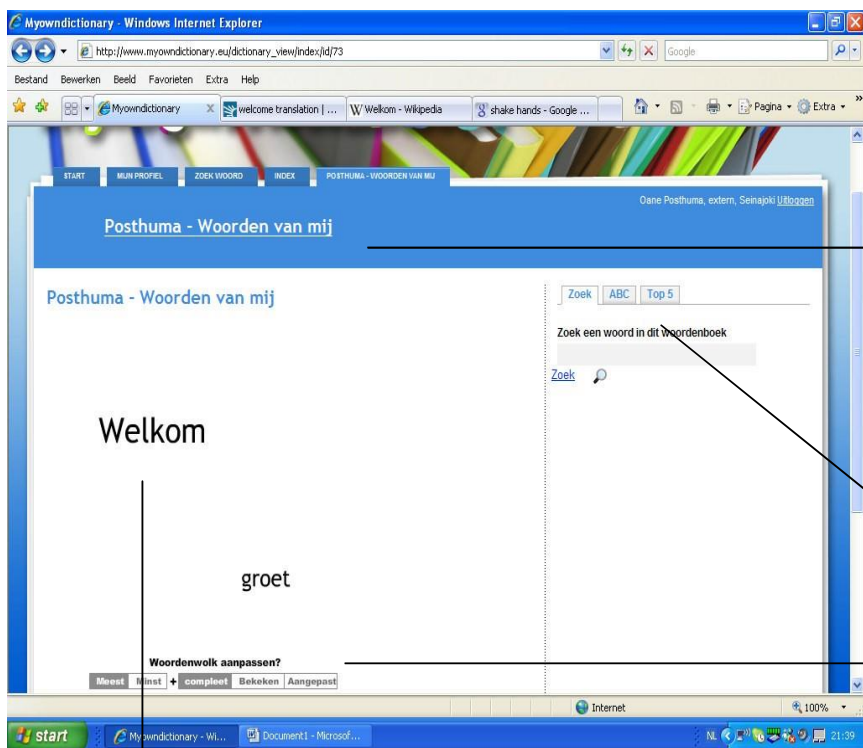
1. Inloggen

<http://www.myowndictionary.eu>

Het woordenboek start op in het Nederlands. Kies, als je wilt, een andere taal.

Gebruikersnaam: vul hier de naam in die je gekregen hebt

Wachtwoord: vul hier het wachtwoord in dat je gekregen hebt.

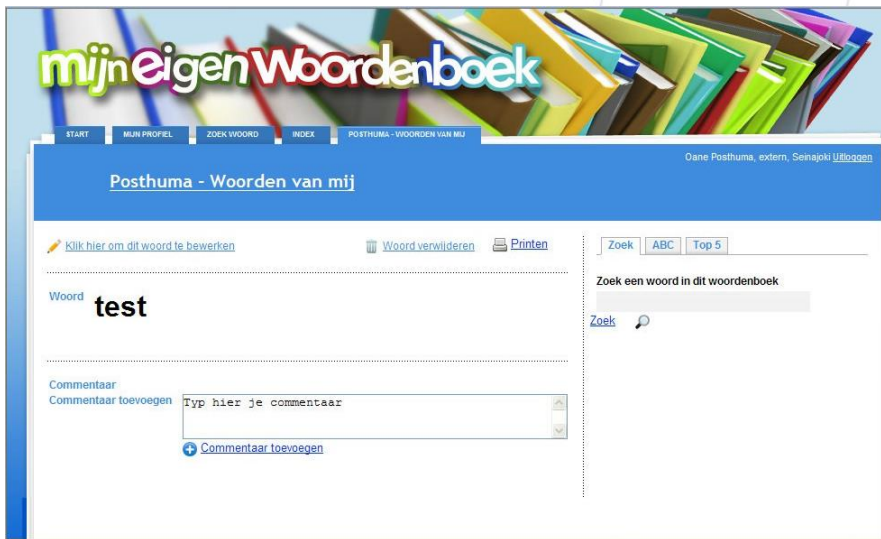

The screenshot shows the 'Myowndictionary' website in a Windows Internet Explorer browser window. The page title is 'Posthuma - Woorden van mij'. The main content area displays 'Welkom' and 'groet'. A search bar is visible with the text 'Zoek een woord in dit woordenboek'. At the bottom, there is a section titled 'Woordenwolk aanpassen?' with options like 'Mireet', 'kunst', 'compleet', 'Bekijken', and 'Aangepast'. Four callout boxes with arrows point to specific elements: 1. Points to the search bar. 2. Points to the search bar area. 3. Points to the search bar area. 4. Points to the 'Woordenwolk aanpassen?' section.

1. Klik op een woord uit de woordenwolk om te beginnen
2. Klik hier als je terug wilt naar de woordenwolk
3. Drie Manieren om in je woordenboek te zoeken
4. Hier kun je de woordenwolk instellen. De grijze kleur geeft jouw keuze aan

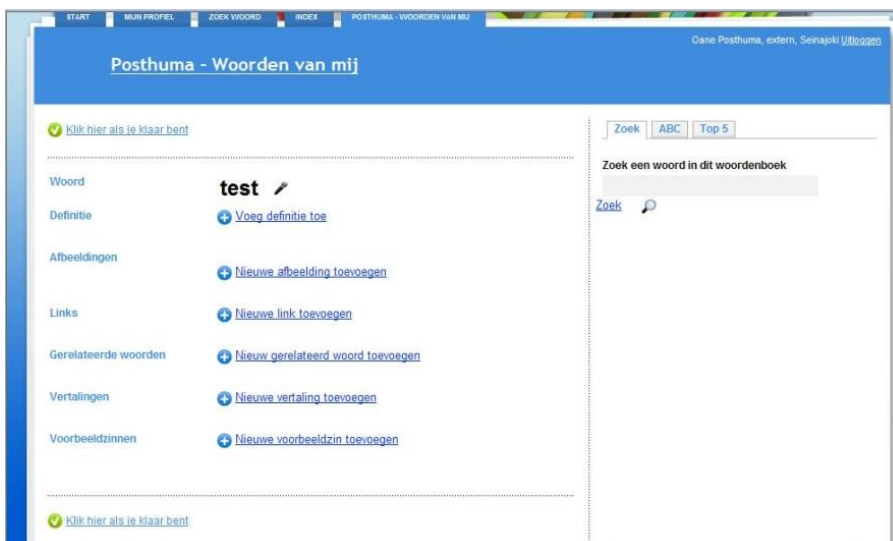
2. We gaan beginnen!

- Kies een woord dat je in je woordenboek wilt zetten.
- Ga, op de openingspagina, naar "Nieuw woord toevoegen aan dit woordenboek"
- Type het woord in het invulveld. d. Klik op "Voeg woord toe"
- Klaar! Je woord is op een nieuw blad verschenen en je kunt het gaan invullen.

Op het invulveld staat je woord. Maar je wilt natuurlijk ook geluid, plaatjes, films en nog veel meer!
Daar gaan we:

Klik op: [Klik hier om het woord te bewerken](#). Er komt nu een uitgebreid invulveld.

Klik op "Voeg definitie toe" om het woord te omschrijven.

Klik op "Nieuwe afbeelding toevoegen" om een of meerdere plaatjes toe te voegen.

Blader daarbij door je bestanden en zoek een geschikt plaatje. Zoek eventueel via Google het plaatje dat je nodig hebt. Sla het op en voeg het daarna toe aan je woordenboek.

Klik op "Nieuwe link toevoegen" om een link te maken naar een plaats op internet waar iets staat dat met je woord te maken heeft: informatie, een film, geluid of nog anders.

Klik op "Nieuw gerelateerd woord toevoegen" om een woord erbij te zetten dat met jouw woord te maken heeft. Als je meerdere woorden hebt, voeg dan telkens één woord toe en sluit het dan af.

Klik op "Nieuwe vertaling toevoegen" als je een woord in een andere taal kent en dat wilt toevoegen. Kies uit de lijst de taal die je zoekt. Type het woord en bewaar het.

 Door op de microfoon te klikken kun je het woord ook uitspreken. Klik op bewaar.

Klik op "Nieuwe voorbeeldzin toevoegen." Maak nu een zin waarin jouw woord voorkomt. Als je woord meerdere dingen kan betekenen, maak dan meer zinnen.

Klaar! Klik nu op "klik hier als je klaar bent"

Je woord is nu helemaal ingevuld. Als je een woord hebt ingesproken zie je naast het woord een koptelefoon. Als je daarop klikt wordt een woord uitgesproken.

Veel plezier met je woordenboek.

4. Stappen aanmelden Mijn Eigen Woordenboek

Verkorte handleiding voor het aanmelden van leerkrachten, groepen en leerlingen bij Mijn Eigen Woordenboek, en voor het aanmaken van woordenboeken.

Stappen aanmelden leraar

- Stap 1 Meld u aan met de ontvangen inloggegevens
- Stap 2 Ga naar de werkbalk 'Schoolbeheer'
- Stap 3 Klik op het blokje 'leraar', en vervolgens op 'leraar toevoegen'
- Stap 4 In het rechterdeel van de pagina voert u de naam, het e-mailadres, de loginnaam en het wachtwoord van de leraar in. Vervolgens klikt u op 'bewaren'. De overige gegevens kan de leraar zelf aanvullen. Ook kan de betreffende leraar zelf het wachtwoord wijzigen.

Elke aangemelde leraar is gerechtigd om nieuwe groepen en leerlingen aan te melden.

Stappen aanmelden groep

- Stap 1 Meld u aan met de ontvangen inloggegevens
- Stap 2 Ga naar de werkbalk 'Schoolbeheer'
- Stap 3 Klik op het blokje 'groep', en vervolgens op 'nieuwe groep toevoegen'
- Stap 4 In het rechterdeel van de pagina voert u de naam van de groep in. Vervolgens klikt u op 'bewaar wijzigingen'.

Stappen aanmelden leerling

- Stap 1 Meld u aan met de ontvangen inloggegevens
- Stap 2 Ga naar de werkbalk 'Schoolbeheer'
- Stap 3 Klik op het blokje 'leerling', en vervolgens op 'leerling toevoegen'
- Stap 4 In het rechterdeel van de pagina voert u de naam, het e-mailadres, de loginnaam en het wachtwoord van de leerling in. Vervolgens klikt u op 'bewaren'. De overige gegevens kan de leerling zelf invullen. Ook kan de betreffende leerling zelf het wachtwoord wijzigen.

Nadat de leerling is aangemeld, maakt u ook voor deze leerling een woordenboek aan. Dat gaat als volgt:

- Stap 1 Klik op de werkbalk 'Woordenboeken'
 - Stap 2 Klik op 'Nieuw woordenboek aanmaken?'
 - Stap 3 In het rechterdeel van de pagina vult u bij 'woordenboek' de naam van het nieuwe woordenboek in, en de subtitel. Desgewenst voegt u een afbeelding toe. Vervolgens klikt u op 'Opslaan'.
 - Stap 4 Onderin het rechterdeel van de pagina vult u bij 'Leerlingen met toegang tot dit woordenboek' de naam in van de leerling(en) die u aan het woordenboek wilt koppelen. Vink aan of deze leerling het woordenboek mag bewerken (pictogram van potlood) of alleen lezen (pictogram boekje). Vervolgens klikt u op 'Bewaar wijzigingen'.
- De leerling kan nu starten in zijn/haar eigen woordenboek.

5. Mijn Eigen Woordenboek – Euroklex

Euroklex is de afkorting voor Europees kinderlexicon. Euroklex is ontstaan uit de behoefte een internationaal kinderwoordenboek te realiseren, gemaakt door en voor leerlingen uit (in eerste instantie) het basisonderwijs van verschillende Europese landen. In Euroklex worden de woorden die in de verschillende talen in Mijn Eigen Woordenboek worden toegevoegd met elkaar verbonden. Door het gebruik van Euroklex vergroten de kinderen hun talenkennis, en worden ze zich meer bewust van overeenkomsten en verschillen in de taal en cultuur van andere landen.

De link voor Euroklex is <http://www.myowndictionary.eu/euroklex>.

Euroklex is een onderdeel van Mijn Eigen Woordenboek. De inhoud van Euroklex is vrij toegankelijk en dus – in tegenstelling tot Mijn Eigen Woordenboek – te benaderen zonder inlogcode.

De inhoud van Euroklex komt als volgt tot stand:

In diverse Europese landen werken kinderen in Mijn Eigen Woordenboek. De leerkracht heeft een rol in de begeleiding van de kinderen. Hij helpt de leerlingen zo nodig na te denken over de manier waarop ze tot de betekenis van een woord kunnen komen. Daarnaast probeert hij er zicht op te houden wat er in de woordenboeken van de kinderen komt: is een woord correct gespeld, en kloppen de definitie en andere toegevoegde gegevens (afbeelding, links, gerelateerde woorden, vertalingen, voorbeeldzinnen). Wanneer een woord volledig correct en compleet in een woordenboek staat, is het geschikt om opgenomen te worden in Euroklex. De leerkracht neemt de uiteindelijke beslissing of een woord in Euroklex kan worden opgenomen. Voor kinderen is het bijzonder eervol als 'hun' woord in Euroklex wordt opgenomen, en het is daarmee enorm motiverend te werken aan een goede woordomschrijving.

Kinderen kunnen zelf geen woorden toevoegen in Euroklex. Alleen de leerkracht heeft de bevoegdheid om een woord aan Euroklex toe te voegen. Hiermee ligt ook de verantwoordelijkheid voor de inhoud van Euroklex bij de deelnemende Europese leerkrachten. Het is van belang dat alleen woorden in Euroklex worden toegevoegd die

1. correct zijn wat betreft betekenis en spelling,
2. compleet zijn,
3. een Engelse vertaling bevatten.

Stappen voor het toevoegen van een woord aan Euroklex

- klik op 'woord aan Euroklex toevoegen',
- klik op de betreffende taal van het woord, en daarna op 'volgende',
- voeg de Engelse vertaling van het woord toe, en klik op 'volgende',
- voeg eventueel een gerelateerd woord toe, en klik op 'volgende',
- controleer de gegevens en klik op 'woord toevoegen'.

Let op: Euroklex bevindt zich nog in een experimenteel stadium. Het is mogelijk dat er in de huidige experimentele fase woorden ten onrechte in Euroklex zijn geplaatst. De administrator zal met enige regelmaat een controle uitvoeren, en incorrecte of incomplete woorden verwijderen. In de toekomst is het echter de verantwoordelijkheid van leerkrachten om tot een correct Europees kinderwoordenboek te komen.

6. Mijn Eigen Woordenboek - Suggesties didactische aanpak

Met Mijn Eigen Woordenboek wordt het proces van woordenschatontwikkeling ondersteund vanuit de constructie van de betekenis van een woord.

Fase 1.

Leerkrachten en leerlingen starten met Mijn Eigen Woordenboek, en kunnen naar eigen wens experimenteren.

Doel is ervaring opdoen met de volgende aspecten:

- Technisch gebruik van het woordenboek door leerkracht en leerling
- Didactisch gebruik: welke woorden worden ingevoerd? Mogen kinderen zelf kiezen of worden de woorden vanuit een methode ingevoerd?
Hoe wordt gewerkt? Individueel, in een groepje, per hele groep? Anders... Waar wordt gewerkt: op school, thuis, beide?
Wie werkt ermee? Welke leerkrachten? Welke leerlingen? Thuis met ouders? Anderen?
- Hoe vaak worden woorden bewerkt?
Hoe verloopt het bewerken: spontaan, georganiseerd. Individueel of in groepen/klassikaal.
- Welke criteria worden gebruikt bij de bewerking? (Bv. foutloos taalgebruik, stellen, volledigheid van het begrip, mate van abstractie, omvang: hoe korter hoe beter, etc. Wordt er gewerkt met verificatie en falsificatie? Bv.: hoe weet je of het klopt? Kun je één geval vinden waarvoor het niet klopt? Wat betekent dat dan voor de definitie?
- Welke metacognitieve processen kunnen we waarnemen, schriftelijk en mondeling? (analyse, synthese, evaluatie)
-

Fase 2.

Inbouwen van het woordenboek in het onderwijs. Checklist:

- In welke lessen wordt het woordenboek gebruikt: taal, zaakvakken, Gebruiken de leerlingen het woordenboek op een zelf gewenst moment, of is er een 'computeruurtje'? Zijn leerlingen gemotiveerd om in het woordenboek te werken?
- Hebben de leerlingen een individueel woordenboek of een woordenboek met een groepje? Bekijken de leerlingen elkaars woordenboek? Reageren ze op elkaars woordenboek m.b.v. de 'commentaar'-functie?
- Maken de leerlingen zelf een keuze welke woorden ze opnemen in het woordenboek, of selecteert de leerkracht de woorden, bv de woorden van een thema in de zaakvakken, of moeilijke woorden in een leestekst?
- Hoe verloopt de gezamenlijke constructie: spontaan of georganiseerd? Voorstel: georganiseerd.
- Welke hulp biedt de leerkracht? Is er gelegenheid voor het stellen van vragen door de leerlingen? Bespreekt de leerkracht de woordenboeken met enige regelmaat met de leerlingen? Individueel of klassikaal (m.b.v. digitaal schoolbord)?
- Welke effecten en ontwikkelingen zijn zichtbaar binnen deze werkwijze? Is er ruimte voor reflectie met en evaluatie door leerlingen en leerkracht?